

# Brug teknologi ved langvarigt sygefravær

---

## Skole for mig

Børn, der har langvarigt fravær på grund af sygdom, risikerer at miste den faglige og sociale tilknytning til skolen – og det påvirker dem negativt på både kort og lang sigt. I denne publikation har Skole for mig samlet viden fra litteratur om sygeundervisning og teknologiske løsninger, så du blive klogere på, hvordan man kan bruge teknologi til at bevare kontakten mellem skole og elev, selvom eleven ikke er fysisk til stede i klassen.

Skole for mig – der har en kronisk eller langvarig sygdom er et projekt under Danske Patienter, der strækker sig over fire år. Projektet er støttet af **EGMONT** Fonden

## Lad dine elever være koblet op på skolen under langvarigt sygefravær

Hver sjette barn under 16 år lider af en kronisk eller langvarig sygdom. Nogle kan håndtere deres sygdom, samtidig med at de til hverdag møder op i skole – mens andre elever kæmper med fravær fra skolen over længere perioder eller i mange korte perioder. Årsagerne kan være mange. Det kan for eksempel være, fordi de har et lavt immunforsvar, eller fordi de er i et intensivt behandlingsforløb.

Elever med hyppige eller længere sygdomsperioder er i risiko for at miste den faglige og sociale tilknytning til skolen. Forskning viser, at det styrker disse elevers tilknytning til skolen, hvis man kan støtte dem i at deltage fagligt og socialt, selvom de er fysisk fraværende. Den faglige og sociale tilknytning til skolen er vigtig for børn, også under et sygdomsforløb. Skolelivet repræsenterer for børn det normale liv, og det kan være vigtigt for et barn at have noget normalitet at holde fast i, når det rammes af sygdom.

Når børn er syge, bekymrer de sig ikke kun om deres helbred – de bekymrer sig mindst lige så meget over, om de mister deres venner, og om de sakker bagud fagligt, så de ikke kan følge med i timerne, når de vender tilbage. Deres trivsel under sygdom påvirkes med andre ord også af, i hvilket omfang de kan fastholde deres relationer – fagligt og socialt – til skolen og skolelivet. Endelig synes der på den lange bane at være en sammenhæng mellem, om et barn føler tilknytning til skolen trods sygdom, og hvor lang en uddannelse barnet tager. Der er således både kortsigtede og langsigtede argumenter for at fastholde sygefraværende børns tilknytning til skolen.

I litteraturen om sygeundervisning gengives en række erfaringer, som er værd at videreformidle. Der er muligheder og løsninger, der kan være med til at gøre hverdagen i grundskolen bedre for de børn, der ikke kan møde op i skole – og som kan sørge for, at en elev, der er ramt af en kronisk eller langvarig sygdom, stadig kan bevare sin tilknytning til klassen, selvom vedkommende ikke er til stede.

## Den første kontakt

Den første kontakt med en elev, der er sygefraværende, kan være svær, for hvornår kan man tillade sig at kontakte eleven – og hvordan? Flere rapporter viser, at det er vigtigt, at læreren tidligt i forløbet vælger at tage kontakt til en sygefraværende elev – selvom det kan være grænseoverskridende. Mange lærere tror fejlagtigt, at det ikke er vigtigt for elever med en kronisk eller langvarig sygdom at holde fast i deres tilknytning til klassen. Når de har sygdommen at slås med, er matematik da ikke så vigtigt? Men for eleverne selv er det vigtigt at fastholde deres skoleliv under et behandlingsforløb. En elev, der er ramt af en kronisk eller langvarig sygdom, vil gerne bevare sin identitet i klassen og bevare følelsen af at være normal frem for at være "den syge elev" (Yates et al, 2010; Beeman & Henderson, 2012).

Forskning har også vist, at det er bedst for en elevs behandling, at tilknytningen til skolen fastholdes, fordi det øger elevens følelse af kontrol og mindsker den angst, som ofte er forbundet med at blive syg. Mange elever siger selv, at de har lyst til at være en del af klassen og lave lektier under deres behandlingsforløb (Wilkie & Jones, 2010). Det hjælper nemlig eleverne med at bevare en vis form for dagligdagsrutine. De oplever, at de kan være i stand til at kommunikere med deres venner, og endelig oplever de at have et liv, hvor ikke alt drejer sig om sygdom, når der stadig er noget, de skal i forhold til skolen (Wilkie, 2012; Wilkie & Jones, 2010).

## Forventningsafstemning og planlægning

Tidlig og løbende forventningsafstemning mellem lærer, skoleledelse, elev og forældre kan give et indblik i, hvor meget en elev med en kronisk eller langvarig sygdom har mulighed for at følge undervisningen uden at være fysisk til stede i klassen. På skolen skal man tage stilling til, hvilke muligheder man har for at støtte den sygefraværende elev til at følge med i skolen på afstand – for eksempel om kommunikationen skal

foregå via e-mail, telefonsamtaler eller videoopkald. Forskere påpeger, at den pågældende lærer skal vurdere og være eksplicit om, hvor meget tid man har til rådighed – og skolen har til rådighed – for at kunne støtte op i at fastholde barnets faglige og sociale tilknytning. Ifølge forskere viser det sig, at tid og opbakning fra ledelsen er nogle af de større udfordringer i forhold til at opretholde en sygefraværende elevs skolegang (Wilkie & Jones, 2010).

Planlægning er en måde at imødekomme tids- og ressourceproblemer, da det giver et overblik over, hvor meget tid man har til rådighed og kan sætte af til en sygefraværende elev i en i forvejen travl hverdag. Planlægning vedrører blandt andet, hvor meget eleven kan deltage i undervisningen, hvor tit og hvornår. Der kan være perioder, hvor eleven er i intens behandling, eller hvor overskuddet og kræfterne ikke er til at kunne følge med. På den lavpraktiske side er det væsentligt at sikre sig, at eleven ikke mangler materialer fra skolen og information om lektier og opgaver. Det er en vigtig læreropgave (Beeman & Henderson, 2012).

Ingen steder synes man at have erfaringer for, at ordninger, der skal opretholde en sygefraværende elevs skolegang, er enkle og uden problemer. Men for eleven er det vigtigt at føle, at læreren tror på det og involverer sig. Især hvis sygdomsforløbet strækker sig over længere tid (Wilkie, 2012; Wilkie & Jones, 2010).

## Måder at holde kontakten på

Computerprogrammer og onlinetjenester, som vi bruger til daglig, kan hjælpe med til at opretholde en sygefraværende elevs skolegang.

**SkoleIntra** gør, at elev og lærer kan kommunikere asynkront af tid og sted. Og det er vigtigt for elever som ofte er optagede af behandlinger i skoletiden. På SkoleIntra kan elev og lærer kommunikere om lektier, skolemateriale, sundhedstilstand eller dele informationer. Elever kan dele filer med hinanden, hvilket er brugbart i forbindelse med gruppearbejde. Det er værd at huske, at elever med hjælp fra nutidens kommunikationsteknologier godt kan deltage i en række større gruppearbejder asynkront i tid og sted.

**Dropbox** er et alternativ til at dele filer med hinanden.

**Google Drive** indeholder tekstbehandling, regneark og præsentationer, som man kender det fra Word, Excel og Powerpoint. Fordelen er, at Google drive fungerer online – og ens filer er dermed ikke specifikt gemt på én computer. Google Drive kan med fordel benyttes til at samarbejde med en sygefraværende elev. Elev(er) og lærer kan skrive og redigere i dokumenter samtidig, selvom de ikke er i samme rum. Programmet gør, at en lærer kan tjekke en elevs arbejde og lektier – eller det kan gøre gruppearbejde lettere mellem klassekammerater, når en elev ikke er fysisk til stede i gruppen.

**Skype** er et gratis værktøj til videoopkald. Ved denne løsning følger en sygefraværende elev undervisningen på afstand via video med lyd. Det er en relativ simpel løsning på, hvordan eleven kan være i kontakt med klassen uden at være fysisk til stede – og dermed stadig føle sig som en del af klassen på trods af fravær. Man kan sige, at forskellen er, at eleven møder op digitalt, hvor de andre elever møder op fysisk (Ferriter, 2009).

## Videoopkald øger inddragelse

Brug af videoopkald kræver ikke nødvendigvis en større teknisk kunnen. I dag kan to computere, to webkameraer og internetadgang være en del af løsningen på, at en elev med kronisk eller langvarig sygdom kan holde fast i sin skolegang under en periode med fravær.

Videopkald kræver, at der er et tændt kamera i undervisningen. Det kan være en omstilling, hvis man ikke er vant til at stå foran et kamera. Erfaringer viser, at nogle lærere har lettere ved omstillingen end andre, og det må accepteres, at ikke alle kan lide at stå foran et kamera. Ligeså kan det for et barn med sygdom være svært at vise sig frem på et kamera, for eksempel hvis eleven har været gennem kemoterapi og ikke er tryk ved situationen. I den situation er videopkald ikke en brugbar løsning. Derfor er forventningsafstemning og løbende opfølgning vigtigt, så situationen altid er tilpasset den pågældende elev og lærers behov og mod (Beeman & Henderson, 2012).

Ved brug af videopkald gælder det først og fremmest om at undersøge, om skolen og hjemmet har udstyr til rådighed og tjekke, at det virker. Teknologien kan af og til drille eller internettet have en dårlig forbindelse, så det kan ske, at det nogle gange ikke er muligt at gennemføre et videopkald, ligesom lyden nogle gange kan blive forstyrret af larm i klassen eller dårlig forbindelse (Beeman & Henderson, 2012; Wilkie & Jones, 2010).

Inddragelse ved hjælp af videopkald kan foregå på flere måder. Når der er kontakt til en elev via et videopkald, kan eleven stille spørgsmål, række hånden op og deltage i gruppearbejde, som hvis eleven var mødt op i klassen (Ferriter, 2009).

Erfaringer viser, at det er bedst, hvis eleven styrer, hvornår han eller hun skal deltage i undervisningen over videopkald under fraværet. Erfaringer viser, at hvis rammer og muligheder for deltagelse er tydeligt sat op, vil de fleste elever selv logge sig på videopkaldet, når de har overskud til det (Wilkie, 2012). Man skal dog være opmærksom på, at børn, som måske allerede har været fraværende længe, og som føler sig socialt og fagligt koblet af, ikke på samme måde selv vil tage initiativ til at koble sig på. Jo mindre tilknytning over tid, jo større mod og overvindelse kræver det af barnet at koble sig på igen.

En sygefraværende elev har nytte af at blive inddraget med videopkald under sit sygefravær. Efter endt behandling er det nemmere for eleven at komme tilbage til skolen – uden at føle sig som den ”nye” i klassen – fordi eleven er vant til at blive talt og vinket til gennem videopkaldet (Beeman & Henderson, 2012).

## Videopkald forbereder til fremtiden

Udover at videopkald er med til, at eleven har mulighed for at holde fast i sin faglige og sociale tilknytning til skolen, er der også andre fordele, som kan være gode på længere sigt.

Brug af videopkald i skolen kan være til nytte for eleverne, da de lærer at arbejde i teams, som fysisk ikke er til stede i samme rum. Både danske og internationale virksomheder bruger i dag videopkald som redskab til samarbejde mellem medarbejdere på tværs af by- og landegrænser. Ligeledes bruges videopkald på videregående uddannelsesinstitutioner. Børn kan også bruge (og bruger) videopkald til at kontakte hinanden i fritiden, for eksempel når de spiller computerspil. Det bliver en stadig mere naturlig del af børns liv at være koblet op på tværs af distancer. Skolen kan med fordel dygtiggøre dem i de virtuelle samarbejds- og samværsformer. At have et sygefraværende barn i klassen kan skabe anledningen.

## Konklusion

Elever, der er fraværende i længere tid eller i perioder med en kronisk eller langvarig sygdom, behøver ikke længere at være uden faglig eller social tilknytning til sin skole og klassekammerater. Onlinetjenester, fildelingsprogrammer og videopkald kan være en løsning på, hvordan en sygefraværende elev opretholder

sin skolegang uden at være i fare for at komme for meget bagud i fagene eller miste kontakt til vennerne. Teknisk set kræver det kun computere, webkameraer og internetadgang. Vigtigt er det, at læreren kontakter eleven, så de i fællesskab laver en forventningsafstemning og en plan for forløbet. Det skal understøtte det omfang, en sygefraværende elev kan følge med i, og som en lærer og skole har tid og rådighed til – så alles ønsker og behov bliver hørt. Det giver bedst mulig motivation for, at forløbet bliver en succes.

## Litteratur

Sociale forholds betydning for håndteringen af børn med kronisk sygdom (sundhedsstyrelsen, 2012)  
A digital bridge to homebound students (Ferriter, 2009)

Video-conferencing technology brings a homebound middle grades student to the classroom (Beeman & Henderson, 2012)

School ties: Keeping students with chronic illness connected to their school learning communities (Wilkie & Jones, 2010)

Keeping connected: identity, social connection and education for young people living with chronic illness (Yates, L., Bond, L., Dixon, M., Drew, S., Ferguson, P., Hay, T., Moss, J., Leger, P., Walker, H. & White, J., 2010)

Absence Makes the Heart Grow Fonder': Students With Chronic Illness Seeking Academic Continuity Through Interaction With Their Teachers at School (Wilkie, K., 2012)